

Päiväys
03.11.2023

Diaarinumero
21531/03.04.04.04.19/2021

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

03.11.2023

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **10.11.2023**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 03.11.2023 nro 1386/2023, valitus ympäristölupa-asiassa, Ilomantsin hiililaitoksen toiminnan olennainen muuttaminen ja toiminnan aloittamislupa, Ilomantsi.

Luvan hakija

Neova Oy

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **03.11.2023 – 11.12.2023**

Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallinto-oikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetyistä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **11.12.2023**.

03.11.2023

Dnro 21531/03.04.04.04.19/2021

Asia Valitus ympäristölupa-asiassa

Muutoksenhakija Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan piiri ry

Luvan hakija Neova Oy

Päätös, josta valitetaan

Itä-Suomen aluehallintovirasto 18.11.2021 nro 106/2021

Aluehallintovirasto on myöntänyt ympäristöluvan Neova Oy:lle hiililaitoksen toiminnan olennaiseen muuttamiseen Ilomantsin kunnassa kiinteistöllä 146-406-97-1. Olennainen muutos koskee toisen aktiivihiilen tuotantolinjan rakentamista.

Toimintaa on harjoitettava hakemuksessa esitetyllä tavalla lupamääräysten mukaisesti. Lupa on liitetty seuraavat lupamääräykset:

Lupamääräykset

Raaka-aineet

1. Laitoksessa käytetään raaka-aineena puhdasta puuainesta ja turvetta.

Päästöt vesiin ja viemäriin

2. Raaka-aineiden ja seulaylitteen käsittely- ja varastoalueiden ja muiden piha-alueiden on oltava asfaltoituja hulevesien keräämiseksi pinnan kallistuksin ja viemäroinnin avulla yhteen ja johtamiseksi kiintoaineen erotukseen. Pintarakenteen kuntoa on tarkkailtava ja havaitut vauriot on korjattava viivytyksettä. Hulevedet voidaan johtaa käsittelyaltaan kautta Hepopuuroon.

Hulevedet sekä muut vedet, jotka voivat sisältää öljyä, on johdettava hälytysjärjestelmällä varustettuun öljynerottimeen. Välittömästi öljynerottimen jälkeen on oltava näytteenotto- ja sulkuventtiilikaivo, josta jätevesien pääsy eteenpäin voidaan estää. Näytteenotto- ja sulkuventtiilikaivo on sijoitettava,

merkittävä ja suojattava siten, että kaivoon on esteetön pääsy ja se voidaan sulkea viivytyksettä kaikissa olosuhteissa.

Öljynerotuksesta pois johdettavan veden hiilivetypitoisuuden on oltava alle 5 mg/l, jos vedet johdetaan maastoon.

Vesienkäsittelyyn käytettävien altaiden ja erotinlaitteiden toimivuutta on tarkkailtava säännöllisesti ja ne on tyhjennettävä tarvittaessa. Lietteiden ominaisuudet on selvitettävä ja ne on toimitettava ominaisuuksiensa perusteella soveltuvaan jätteenkäsittelyyn.

3. Laitokselta Hepopuroon tai viemäriin johdettavat vedet eivät saa sisältää vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetun valtioneuvoston asetuksen (1022/2006) liitteessä 1 tarkoitettuja vesiympäristölle vaarallisia tai haitallisia aineita, ellei toiminnanharjoittaja voi osoittaa kyseisen aineen määrän olevan niin vähäinen, ettei se aiheuta vaaraa vesihuoltolaitoksen toiminnalle eikä pinta- tai pohjavesille.

Päästöt ilmaan

4. Aktiivihiilen valmistuksessa muodostuvat käsitellyt savukaasut on johdettava ilmaan 51 metriä korkean piipun kautta. Savukaasun virtausnopeuden savuhormissa on oltava sellainen, että savupainaumaa ei synny normaaleissa käyttöolosuhteissa.

Laitoksen ilmaan johdettavan savukaasun päästöjen raja-arvot 6 prosentin happipitoisuudessa kuivassa savukaasussa saavat olla enintään:

Typen oksidit (NO₂) 300 mg/m³n

Hiukkaset 20 mg/m³n Rikkidioksidi (SO₂) 400 mg/m³n

Päästöraja-arvoja on noudatettu, jos kunkin mittausarjan tulokset eivät ylitä päästöraja-arvoja.

5. Laitoksen toiminnasta ei saa aiheutua ympäristöön merkittävää tai toistuvaa pölyhaittaa. Pölypäästöjen muodostumista on ehkäistävä rakenteellisin ratkaisuin ja pölyn muodostumista ja leviämistä on seurattava jatkuvasti. Jos pölyhaittaa esiintyy, on luvan saajan ryhdyttävä viipymättä tarvittaviin toimenpiteisiin pölypäästöjen vähentämiseksi.

Pellettitehtaan pölyävien materiaalien varasto- ja käsittelytilojen poistoilma on suodatettava ennen niiden johtamista ulkoilmaan. Hiukkaspäästöjen raja-arvo ulkoilmaan johdettavalle ilmalle on 10 mg/m³n.

Piha-alue on puhdistettava säännöllisesti ja huolehdittava, että ympäristöön ei pääse kulkeutumaan merkittäviä määriä epäpuhtauksia.

Haju

6. Laitoksen toiminnasta sekä ylös- ja alasajoista ja muista poikkeuksellisista tilanteista ei saa aiheutua ympäristöön merkittävää tai toistuvaa hajuhaittaa.

7. Hajujen muodostumista ja leviämistä on seurattava ja ehkäistävä jatkuvasti. Jos hajuhaittaa esiintyy, on luvan saajan ryhdyttävä viipymättä tarvittaviin toimenpiteisiin hajupäästölähteiden selvittämiseksi ja hajupäästöjen vähentämiseksi.

Melu

8. Laitoksen toiminnassa, seulaylitteen murskauksessa sekä toiminta-alueiden liikenne-, purkaus- ja lastaustoiminnoissa on käytettävä tehokkaita meluntorjuntakeinoja. Kaikki melulähteet ja liikennealueet on suunniteltava ja sijoitettava mahdollisimman haitattomasti melun leviämisen estämiseksi asutuksen suuntaan.

9. Laitoksen toiminnasta aiheutuva melu yhdessä muiden alueen toimintojen kanssa ei saa ylittää ympäristön asuinalueilla päivällä (klo 7–22) keskiäänitasoa 55 dB(A) eikä yöllä (klo 22–7) 50 dB(A). Loma-asumiseen käytettävillä alueilla ei saa ylittää päivällä keskiäänitasoa 45 dB ja yöllä 40 dB. Jos melu sisältää iskumaista tai kapeakaistaista melua, mittaus- tai laskentatulokseen lisätään 5 dB ennen sen vertaamista raja-arvoon.

Luvan saajan tulee ryhtyä välittömästi toimenpiteisiin meluhaitan vähentämiseksi, jos jokin edellä mainittu meluraja ylittyy.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus voi tarvittaessa määrätä toiminnanharjoittajan mittauttamaan toiminnan melutasot.

Jätteet ja niiden käsittely

10. Toiminnassa on huolehdittava siitä, että jätteitä syntyy mahdollisimman vähän. Hyötykäyttökelpoiset jätteet on eroteltava muista jätteistä niin, ettei niiden hyötykäyttökelpoisuus heikkene. Hiililaitoksen hylky- ja epäkurantit tuotteet ja kipsijäte on toimitettava ensisijaisesti hyötykäyttöön. Jätteet on toimitettava vähintään vuosittain hyväksytylle vastaanottajalle.

Toiminnassa muodostuvat jätteet on luokiteltava jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (179/2012) 4 §:n ja liitteen 4 mukaisiin jätenimikkeisiin ja jätenumeroihin.

Vaaralliset jätteet on varastoitava tiivispohjaisessa lukittavassa tilassa pakattuna tiiviiseen ja jätteen vaaraominaisuuksilla merkittyyn pakkaukseen.

Jätteiden siirrosta on laadittava siirtoasiakirja siten kuin jätteistä annetussa valtioneuvoston asetuksessa (179/2012) säädetään.

11. Toiminnanharjoittajan tulee selvittää savukaasun puhdistuksessa muodostuvan kipsijätteen hyötykäyttömahdollisuuksia ja mahdollisia vastaanottoaikoja. Tuotannon käynnistyttyä tulee toimittaa hyötykäyttömahdollisuuksia ja vastaanottoaikoja koskeva selvitys ja jätteen jatkokäsittely/sijoittamista koskeva suunnitelma Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle ja Ilomantsin ympäristöviranomaiselle 30.6.2022 mennessä. Muutoksista tulee ilmoittaa ELY-keskukselle.

Varastointi

12. Laitoksen raaka- ja polttoaineet, kemikaalit sekä jätteet on varastoitava ja käsiteltävä niin, ettei niistä aiheudu epäsiisteyttä, roskaantumista, pölyämistä, hajuhaittaa, maaperän, pinta- tai pohjavesien pilaantumisvaaraa, palovaaraa eikä muutakaan haittaa ympäristölle.

Häiriötilanteet ja muut poikkeukselliset tilanteet

13. Luvan saajan on välittömästi ryhdyttävä toimenpiteisiin päästön rajoittamiseksi ja vahinkojen torjumiseksi, jos laitokselta on joutunut tai uhkaa joutua viemäriverkkoon, vesistöön, ilmaan tai maaperään laadultaan tai määrältään poikkeuksellinen päästö. Poikkeukselliseen tilanteeseen johtaneet syyt on selvitettävä.

Poikkeuksellisista tilanteista, tuotantohäiriöistä, vahingoista tai onnettomuuksista, joista saattaa aiheutua vaaraa tai haittaa ympäristölle tai terveydelle, sallittua suuremmat päästöt viemäriverkkoon tai joissa kemikaaleja pääsee vuotamaan maaperään, pinta- tai pohjavesiin tai haihtumaan ilmaan, on ilmoitettava viipymättä Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle ja Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

14. Luvan saajan on pidettävä yllä ympäristöriskinarviointiin perustuvaa varautumissuunnitelmaa yhteistyössä laitosalueella toimivien kanssa. Suunnitelmassa on otettava huomioon kaikki laitosalueen toiminnot.

Ympäristöriskikartoitus ja varautumissuunnitelma on esitettävä Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle ja Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kuuden kuukauden kuluessa tuotantotoiminnan aloittamisesta.

Todetuista riskeistä, toimenpiteistä niiden poistamiseksi ja riskinhallintasuunnitelman muutoksista on raportoitava Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle ja Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle vuosittain helmikuun loppuun mennessä vuosiraportoinnin yhteydessä.

Selvitykset

15. Luvan saajan on toimitettava Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle ja Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle ennen toisen tuotantolinjan toiminnan aloittamista:

- Selvitys typen valmistusprosessista, jos typpeä aletaan valmistaa laitoksella.
- Laitosalueen asemapiirros, joka sisältää seuraavat tiedot:
 - päästöjen muodostumisen kannalta olennaisten toimintojen sekä koneiden ja laitteiden sijoittuminen
 - ilma- ja melupäästölähteet ja melusuojaukset
 - jäte- ja hulevesiviemärinti ja johtaminen, hulevesien käsittely sekä asfaltoidut alueet

Tarkkailut

Tarkkailun periaatteet

16. Luvan saajan on tarkkailtava toimintaa (käyttötarkkailu) ja sen päästöjä (päästötarkkailu) sekä näiden vaikutuksia ympäristössä (vaikutustarkkailu) laitoksen tarkkailusuunnitelman mukaisesti.

17. Laitoksen toiminnassa muodostuvista jätteistä on pidettävä kirjanpitoa, johon merkitään muodostuneiden jätteiden määrät, jätenimikkeet, jätelajit, jätteiden ominaisuudet ja koostumukset. Jätteiden toimittamisesta käsiteltäväksi on merkittävä jätteen vastaanottajan ja kuljettajan nimi ja yhteystiedot sekä jätteen käsittelytapa. Vaarallisten jätteiden kuljettamisesta on laadittava siirtoasiakirja.

Jätekirjanpitotiedot on säilytettävä kuusi vuotta ja vaarallisten jätteiden siirtoasiakirjat kolme vuotta.

18. Kaatopaikalle toimitettavan tavanomaisista poikkeavien jätteiden kaatopaikkakelpoisuus on selvitettävä kaatopaikoista annetun valtioneuvoston asetuksen (331/2013) mukaisesti ennen jätteiden kaatopaikalle loppusijoittamista vuoden sisällä toiminnan aloittamisesta. Kaatopaikkakelpoisuus on selvitettävä uudelleen, mikäli prosessissa tapahtuu muutoksia, jotka vaikuttavat jätteen laatuun.

Melun tarkkailu

19. Luvan saajan on laadittava viimeistään vuoden kuluessa ensimmäisen tuotantolinjan toiminnan aloittamisesta melumallinnukseen perustuva meluselvitys, jossa tarkastellaan laitoksen aiheuttamia päivä- ja yöaikaista keskiäänitasoja ja enimmäisäänitasoja lähimmillä asuinalueilla ja loma-asuinalueilla. Selvityksessä on huomioitava murskauksen ja laitosalueen liikenteen aiheuttama melu sekä melun mahdollinen impulssimaisuus, matalataajuus tai kapeakaistaisuus. Melumallinnuksen tulokset on todennettava myös mittauksin. Selvitys voidaan tehdä erikseen tai yhdessä muiden teollisuusalueen laitosten kanssa. Selvitykseen tulee sisältyä asiantuntijan arvio tarvittavista meluntorjuntatoimenpiteistä.

Melumallinnus on päivitettävä viimeistään vuoden kuluttua toisen tuotantolinjan toiminnan aloittamisesta.

Meluselvitystä koskevat suunnitelmat on esitettävä Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle hyvissä ajoin ennen mittausten aloittamista.

Melumallinnuksen ajantasaisuus on tarkistettava mittaamalla keskeisten melulähteiden lähtömelutasot vähintään kerran viidessä vuodessa ja tulosten perusteella melumallinnus on tarvittaessa päivitettävä.

Meluselvitykset on toimitettava Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle ja Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle yhden kuukauden kuluessa niiden valmistumisesta.

Ilmapäästöjen ja ilmanlaadun tarkkailu

20. Aktiivihiilen valmistuksessa muodostuvan savukaasun hiukkas-, hiilimonoksidi-, rikkidioksidi- ja typenoksidipäästöt on mitattava hyväksytyyn mittaajan toimesta neljän kuukauden kuluessa ensimmäisen sekä toisen tuotantolinjan käyttöönotosta ja tämän jälkeen vähintään kolmen vuoden välein ja lisäksi sellaisten raaka-aineen tai prosessin olosuhteiden muutosten jälkeen, joilla voi olla vaikutus päästöihin.

Päästömittauksia koskeva suunnitelma ja tieto mittausten suorittajasta on toimitettava Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle hyvissä ajoin ennen mittausten aloittamista.

Mittausraportti on toimitettava heti sen valmistuttua Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle ja Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle

21. Pellettien valmistuksessa muodostuvien poistokaasujen hiukkaspitoisuudet tulee mitata viimeistään vuoden kuluessa ensimmäisen tuotantolinjan toiminnan aloittamisesta sekä toisen tuotantolinjan toiminnan aloittamisesta.

Päästömittauksia koskeva suunnitelma ja tieto mittausten suorittajasta on toimitettava Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle hyvissä ajoin ennen mittausten aloittamista.

Mittausraportti on toimitettava heti sen valmistuttua Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle, Ilomantsin kunnan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille.

21 a. Luvan saajan on selvitettävä toiminnasta aiheutuvat pölypäästöt ja niiden leviäminen ympäristöön. Päästömittauksessa on selvitettävä kokonaispölypäästön lisäksi hengitettävien hiukkasten (PM₁₀) ja pienhiukkasten (PM_{2,5}) pitoisuudet ja suhteellinen osuus.

Selvitystä koskeva suunnitelma on toimitettava Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle hyvissä ajoin ennen mittausten aloittamista. Suunnitelmassa on esitettävä muun muassa mitattavat suureet, mittauskohdat ja mittaustavat.

Selvitys on toimitettava Itä-Suomen aluehallintovirastolle viimeistään vuoden kuluttua toisen tuotantolaitoksen toiminnan aloittamisesta. Selvityksen perusteella Itä-Suomen aluehallintovirasto voi muuttaa tai antaa uusia lupamääräyksiä. Selvityksen tulee sisältää arvio päästöjen haitallisuudesta ympäristölle ja ihmisten terveydelle.

22. Luvan saajan on mitattava toiminnasta aiheutuvat hajupäästöt ja selvitettävä hajun leviäminen leviämismallinnuksella. Hajupäästöjen muodostuminen ja niiden leviäminen on selvitettävä päästöjen muodostumisen ja leviämisen kannalta epäedullisimmissa olosuhteissa. Tulokset on ilmoitettava erikseen lyhyen (30 s) ja pitkäaikaisen (1 h) hajun esiintymisenä prosentteina vuoden tunneista eri hajukynnyksillä (1 hy/m³, 3 hy/m³ ja 5 hy/m³). Selvitykseen tulee sisällyttää esitys hajupäästöjen mahdollisesta tarkkailusta jatkossa.

Selvitystä koskeva suunnitelma on toimitettava Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle hyvissä ajoin ennen mittausten aloittamista.

Selvitys on toimitettava Itä-Suomen aluehallintovirastolle viimeistään vuoden kuluttua toisen tuotantolinjan toiminnan aloittamisesta. Selvityksen perusteella Itä-Suomen aluehallintovirasto voi muuttaa tai antaa uusia lupamääräyksiä.

23. Luvan saajan on osallistuttava Ilomantsin kunnan ilmanlaadun tarkkailuun.

Hulevesien tarkkailu

24. Hulevesien laskeutusaltaasta Hepopuroon johdettavista jätevesistä on otettava vuorokauden kokoomanäytteet kolme kertaa ensimmäisen toimintavuoden aikana. Yksi näytteistä tulee ottaa keväällä sulamisvesien aikaan, yksi syksyllä ja yksi muuna aikana.

Näytteistä on analysoitava öljyhiilivedyt, happamuus (pH), sameus, kokonaisfosfori, kokonaistyppeä, biologinen hapenkulutus (BOD₇), kemiallinen hapenkulutus (COD_{Cr}), kiintoainepitoisuus ja sähkönjohtokyky. Hulevesien laskeutusaltaasta poistuvan veden virtaama tulee mitata näytteenoton yhteydessä.

Näytteenotto on uusittava toisen tuotantolinjan valmistuttua sen ensimmäisen toimintavuoden aikana.

Tulokset on toimitettava tiedoksi Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle ja Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle yhden kuukauden kuluessa niiden valmistumisesta. Jos tulosten perusteella ilmenee tarvetta hulevesien tarkkailulle, tulee tarkkailu toteuttaa ELY-keskuksen kanssa sovittavalla tavalla.

Laadunvarmistus

25. Laitoksen toiminnan tarkkailussa ja mittauksissa on käytettävä yleisesti käytössä olevia luotettavia menetelmiä, joiden perusteella puhdistuslaitteiden ja -menetelmien toimivuus ja teho, toiminnasta aiheutuvat päästöt sekä toiminnan ympäristövaikutukset voidaan laskea tai arvioida riittävällä tarkkuudella.

26. Päästöihin liittyvät mittaukset, näytteenotto ja näytteiden analysointi on annettava ulkopuolisen riittävän pätevyyden omaavan asiantuntijan tehtäväksi. Mittaukset, näytteenotto ja analysointi on tehtävä kansallisten tai kansainvälisten yleisesti käytössä olevien standardien mukaisesti. Mittausraporteissa on esitettävä käytetyt mittausmenetelmät ja niiden mittausepävarmuudet sekä arvio tulosten edustavuudesta. Mittausraportit on liitettävä kuluneen vuoden vuosiraporttiin.

Kirjanpito ja raportointi

27. Toimintaan liittyvistä ympäristönsuojelun kannalta merkittävistä tapahtumista ja toimenpiteistä on pidettävä käyttöpäiväkirjaa, joka on

esitettävä pyydettyessä Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle ja Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Laitoksen käyttöpäiväkirjaan on merkittävä ainakin seuraavat tiedot:

- Aktiivihiilen ja pelletin valmistuksen tuotantomäärät (tuotteen laatu ja määrä)
- aktiivihiilen ja pelletin valmistuksen raaka-aineet ja niiden määrät
- aktiivihiilen- ja pelletintuotannon käyntiajat
- liikennemäärät
- myyntiin kelpaamattomien tuotteiden määrät ja toimituspaikat
- energian käyttötiedot ja energiansäästötoimenpiteet
- käytettävien polttoaineiden laatu tiedot ja kulutusmäärät
- puhdistinlaitteiden häiriötilanteet
- tiedot muista häiriö- ja poikkeustilanteista sekä niiden päästöistä ja korjaustoimenpiteistä
- tiedot laitoksen omasta melu- ja hajutarkkailusta sekä yleisöltä tulleista ilmoituksista ja näiden johdosta tehdyistä toimenpiteistä ja
- Ilomantsinjärvestä ja vesilaitokselta johdetun veden määrä.

28. Vuosiraportointi laitoksen toiminnasta ja tarkkailun tuloksista on toimitettava seuraavan vuoden helmikuun loppuun mennessä Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle ja Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Raportissa on esitettävä tiedot käyttö- ja päästötarkkailusta, jätekirjanpidosta, laitoksen toiminnasta tehdyt selvitykset sekä selvitys tehdyistä ja suunnitteilla olevista muutoksista laitoksen toiminnassa.

Tarkkailusuunnitelma

29. Luvan saajan on toimitettava laitoksen ympäristönsuojelua koskeva yksityiskohtainen käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailusuunnitelma lupamääräyksiä vastaavana sekä täydennettynä näytteenotto- ja mittauspaikkojen sijaintitiedoilla ja mittausmenetelmillä Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle kolmen kuukauden kuluttua tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta. Tarkkailusuunnitelma on pidettävä ajan tasalla.

ELY-keskuksella on oikeus tehdä suunnitelmaan tarpeelliset muutokset siten, ettei tarkkailun kattavuus heikenny.

Toiminnan aloittaminen

30. Ensimmäisen sekä toisen tuotantolinjan toiminnan aloittamisesta, mukaan lukien koeajot, on ilmoitettava viimeistään kuukautta ennen toiminnan aloittamista Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle ja Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Toiminnan muuttaminen ja lopettaminen

31. Toiminnanharjoittajan on viipymättä ilmoitettava Pohjois-Karjalan ELY-keskukselle toiminnassa tapahtuvista ympäristönsuojelun valvonnan kannalta olennaisista muutoksista.

32. Jos laitoksen toiminta loppuu, on luvan saajan esitettävä Itä-Suomen aluehallintovirastolle viimeistään kuusi kuukautta ennen toiminnan lopettamista yksityiskohtainen suunnitelma vesienkäsittelyä, ilmansuojelua, jätehuoltoa ja maaperän- ja pohjavesiensuojelua koskevista toiminnan lopettamiseen liittyvistä toimista sekä lopettamisen jälkeisestä ympäristön tilan tarkkailusta.

Päätöksen täytäntöönpano

Toiminnan aloittaminen

Tämän päätöksen mukaisen toiminnan saa aloittaa, kun päätös on lainvoimainen. Päätös on lainvoimainen valitusajan päätyttyä, jos päätökseen ei haeta muutosta valittamalla.

Toiminnan aloittaminen muutoksenhausta huolimatta

Luvan saaja voi aloittaa hakemuksen mukaisen toiminnan tämän lupapäätöksen mukaisia lupamääräyksiä noudattaen muutoksenhausta huolimatta.

Luvan saajan on ennen toiminnan aloittamista asetettava 30 000 euron suuruinen vakuus Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö- ja luonnonvarat- vastuualueelle ympäristön saattamiseksi ennalleen lupapäätöksen kumoamisen tai lupamääräysten muuttamisen varalle. Vakuus voidaan asettaa pankkitalletuksena, pankkitakauksena tai takausvakuutuksena. Vakuuden antajan on oltava luotto-, vakuutus- tai muu ammattimainen rahoituslaitos, jolla on kotipaikka Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa.

Muutoksenhakutuomioistuin voi kieltää päätöksen täytäntöönpanon.

Korvattu päätös

Tämä päätös korvaa lainvoiman saatuaan Itä-Suomen aluehallintoviraston 29.1.2020 myöntämän päätöksen nro 4/2020 (Dnro ISAVI/4522/2019).

Perustelut

Ratkaisun perustelut

Hakemus koskee ympäristönsuojelulain 29 §:n mukaista toiminnan olennaista muuttamista. Aktiivihiihden tuotantolaitosta laajennetaan toisella tuotantolinjalla.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n mukaan toiminnan olennaista muuttamista koskeva lupahakemus on ratkaistava siten, että harkinta kattaa ne toiminnan osat, joihin olennainen muutos voi vaikuttaa ja ne ympäristöön kohdistuvat vaikutukset ja riskit, joita muutos voi aiheuttaa.

Aluehallintovirasto on ratkaisussaan ottanut huomioon ympäristönsuojelulain ja jätelain tavoitteet ja yleiset periaatteet sekä näiden lakien ja niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset. Harkintaan ovat vaikuttaneet myös lupakäsittelyn aikana saadut lausunnot ja muistutukset. Lähtökohtana ratkaisussa on ollut lupahakemus ja hakijan esittämät toimenpiteet haittojen vähentämiseksi. Annetut lupamääräykset ovat tarpeen, jotta toiminta täyttää edellä mainittujen säädösten vaatimukset. Tämän päätöksen mukaisesti harjoitettuna toiminta täyttää ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaiset edellytykset luvan myöntämiselle.

Aktiivihiilen tuotantolaitokselle on myönnetty ympäristölupa 29.1.2020 ja sen ensimmäinen tuotantolinja on valmistunut toukokuussa 2021 ja on tällä hetkellä koekäytössä. Toisen tuotantolinjan valmistuttua laitoksen aktiivihiilen tuotantokapasiteetti kasvaa 5 000 tonnista 12 000 tonniin. Laitoksella käytetään turvetta arviolta 140 000 tonnia vuodessa. Tästä valmistetaan pellettitehtaalla turvepellettejä noin 75 000 tonnia vuodessa, joka on noin 90 prosenttia pellettitehtaan kokonaistuotannosta. Pellettien valmistuksen katsotaan olevan osa aktiivihiilen tuotantoprosessia. Pellettien kuivauksessa hyödynnetään hiilitehtaalta saatavaa energiaa.

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen lausunnon (Dnro POKELY/1134/2020) mukaan aktiivihiilitehtaan laajennushankkeeseen ei sovelleta YVA-menettelyä lain 252/2017 3 §:n 1 tai 2 momentin perusteella.

Aktiivihiilen valmistuksessa on kyse teollisuuspäästädirektiivin (IED, 2010/75/EU) mukaisesta direktiivilaitoksen toiminnasta. Laajennusasiaa ratkaistaessa ei ole olemassa ympäristönsuojelulain 72 §:n mukaista toimintaa koskevaa vertailuasiakirjaa, päätelmiä tai sitovia päästötasoja. Päästöraja-arvoja, päästöjen ehkäisemistä ja rajoittamista koskevat lupamääräykset perustuvat parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamiseen ympäristönsuojelulain 53 §:n mukaisten arviointiperusteiden mukaisesti.

Laitoksen jälkipolttokammioissa puhdistetaan hiilen valmistusprosessin poistokaasua ja lämmöntalteenottokattiloiden katsotaan toimivan ainoastaan lämmönvaihtimina. Siten kyse ei ole itsenäisistä energiantuotantoyksiköistä, joihin sovellettaisiin asetusta keskisuurten energiantuotantoyksiköiden ja -laitosten ympäristönsuojeluvaatimuksista (1065/2017). Ilmaan johdettavan savukaasun päästöraja-arvoja määrättäessä on kuitenkin sovellettu asetusta hakijan esityksen mukaisesti. Kyseessä on turveperäinen poistokaasu, joten se saattaa sisältää pieniä määriä hiukkasia.

Ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttava toiminta on mahdollisuuksien mukaan sijoitettava siten, että toiminnasta ei aiheudu pilaantumista tai sen vaaraa ja pilaantuminen voidaan ehkäistä. Tämän päätöksen mukaisesti muutettunakin toiminta täyttää ympäristönsuojelulain 11 §:n mukaiset edellytykset sijoituspaikan valinnalle.

Laitos sijoittuu voimassa olevassa asemakaavassa teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueelle (kaavamerkintä T). Laajennus sijoittuu

kiinteistön kaakkoisosaan ensimmäisen tuotantolinjan läheisyyteen. Toiminta on kaavan mukaista.

Laitoksen läheisyydessä sijaitsee asuinrakennuksia, joista lähimmät noin 100 metrin päässä, ja lähin koulu noin 150 metrin päässä. Hakemukseen liitetyn leviämismallinnuksen mukaan lämmöntalteenottokattilan ja voimalaitoksen yhteisvaikutuksena syntyvät rikkidioksidin, typpidioksidin ja hengitettävien hiukkasten kokonaispitoisuudet alittivat niille asetetut ohje- ja raja-arvot. Laajennuksen valmistuttua voimalaitos jää pois käytöstä, mikä vähentää laitosalueen yhteispäästöjä ilmaan.

Toiminnan luonteesta johtuen laitoksen toiminnasta saattaa aiheutua pöly- ja hajuhaittaa ympäristöön. Tässä vaiheessa, kun aktiivihiililaitoksen ensimmäinen tuotantolinja on vasta koekäytössä, ei ole olemassa mitattua tietoa toiminnan vaikutuksista ympäristöön. Tästä johtuen on toiminnanharjoittaja veloitettu toimittamaan ympäristönsuojelulain 54 §:n mukaisesti selvitykset aluehallintovirastolle, joka voi tarvittaessa täsmentää tai täydentää lupaa.

Laitosalueen asfaltoidulta osalta hulevedet johdetaan erotuskaivojen ja hulevesien keruualtaan kautta Hepopuroon. Vaikka laitosalueen laajennuksen myötä piha-alueelta Hepopuroon johdettavien hulevesien määrä kasvaa, arvioidaan vesistökuormituksen olevan silti vähäistä. Hulevesien tarkkailusta on annettu lupamääräys. Toiminta ei vaaranna Vuoksen vesien-hoitoalueen vesienhoitosuunnitelmassa vuosiksi 2016–2021 eikä Pohjois-Karjalan vesienhoidon toimenpideohjelmassa asetettuja tavoitteita.

Hakemuksen mukaisesti toimien ja lupamääräykset huomioon ottaen toiminta täyttää ympäristönsuojelulaissa ja jätelaissa sekä niiden nojalla annetuissa asetuksissa mainitun laiselle toiminnalle asetetut vaatimukset sekä ne vaatimukset, jotka luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla on säädetty.

Hakija on esittänyt toiminnan käyttö-, päästö- ja vaikutustarkkailusuunnitelman, jotka on hyväksytty määräyksistä ilmenevällä tavalla tarkistettuna.

Vastaus lausunnoissa ja muistutuksissa esitettyihin vaatimuksiin

Muistutuksessa 2 on vaadittu, että aktiivihiililaitokseen tulee soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. ---

Pohjois-Karjalan ELY-keskus on YVA-lain mukainen toimivaltainen viranomaisena, joka arvioi tapauskohtaisesti aiheutuuko hankkeesta merkittäviä ympäristövaikutuksia ja tekee päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta. Tässä tapauksessa ELY-keskus on todennut, että laajennushankkeeseen ei sovelleta YVA-menettelyä. Aluehallintovirasto ei voi toimia valitusviranomaisena, jolta voidaan hakea muutosta kyseiseen päätökseen.

YVA-päätöksessä, kuten muistutuksessa mainitussa Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen päätöksessä (POKELY/1006/2016), ei anneta määräyksiä toiminnanharjoittajalle eikä velvoiteta mihinkään. Ympäristöluvassa annetaan toimintaa koskevat lupamääräykset ja ympäristöluvan myöntämisen edellytykset arvioidaan ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaisesti. YVA-päätöksessä eikä ympäristöluvassa voida määrätä eikä sitoa laitoksen toimintaa tiettyihin turvetuotantoalueisiin.

Turvetuotanto on luvanvaraista toimintaa. Se, että Pohjois-Karjalan maakuntaliitto on teettänyt selvityksen turvetuotantoon soveltuvista suoalueista, ei tarkoita sitä, että nämä alueet otetaan automaattisesti tuotantoon. Jokaisen suoalueen soveltuvuus turvetuotantoon arvioidaan tapauskohtaisesti ympäristölupaprosessissa, jossa otetaan huomioon sen vaikutukset ympäristöön kuten vesistöön ja luonnon monimuotoisuuteen.

Laitoksen pääasiallinen toiminta on aktiivihiilen valmistus, ei energiantuotanto. Aktiivihiilen valmistusprosessissa syntyvien kaasujen lämpöenergia otetaan talteen ja hyödynnetään laitoksen omassa toiminnassa tarvittavana energiana. Tämä on parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimusten mukaista. Laitoksen ylijäämäinen lämpö- ja sähköenergia pyritään hyödyntämään esimerkiksi pellettitehtaalla tai johtamalla kunnan kaukolämpöverkkoon. Lupamääräyksen 4 laitoksen ilmapäästöjen raja-arvoissa on sovellettu asetusta 1065/2017, jossa annetaan päästöraja-arvot ilmaan johdettaville rikkidioksidi-, typenoksidi- ja hiukkaspäästöille. Hiilidioksidipäästöille ei voida antaa päästöraja-arvoa, koska se on päästökauppalaan piirissä.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan piiri ry on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja hakemus joko hylätään tai palautetaan uudelleen käsiteltäväksi niin, että hakemukseen liitetään toiminnan ja sen raaka-ainehankinnan ympäristövaikutusten arviointi. Lisäksi muutoksenhakija on vaatinut, että päätöksen täytäntöönpano kielletään.

Perusteluinaan muutoksenhakija on esittänyt, että hankkeen toteutus edellyttää harkinnanvaraista ympäristövaikutusten arviointia eli arviointimenettelyä yksittäistapauksessa. Päätöksessä tai Pohjois-Karjalan ELY-keskuksen lausunnossa ei ole esitetty perusteita sille, miksi arviointi on jätetty tekemättä. Harkinnanvaraisen YVA-menettelyn tarve on päätöksessä ohitettu viittaamalla ELY-keskuksen 8.1.2021 antamaan lausuntoon, jonka mukaan hiililaitoksen laajennushankkeessa esitetyt olennaiset muutokset eivät ole laadultaan tai laajuudeltaan sellaisia, että niiden johdosta hankkeeseen tulisi soveltaa YVA-menettelyä YVA-lain 3 §:n 1 tai 2 momentin perusteella. ELY-keskus on lausunnossaan käsitellyt aktiivihiililaitoksen kapasiteetin merkittävän kasvattamisen vaikutuksia vain laitoksen toiminnassa, mutta muita suoria ja välillisiä vaikutuksia ei ole käsitelty. Lausunnon mukaan laitoksen kapasiteetti yli kaksinkertaistuu voimassa olevan ympäristöluvan mahdollistamaan kapasiteettiin verrattuna. Laitoksen tuotantokapasiteetti on noin 10–12 000

tonnia aktiivihiiltä vuodessa, kun voimassa olevan luvan mukaisen laitoksen kapasiteetti on noin 5 000 tonnia. Lausunnossa ei ole käsitelty tai tehty vaikutusarvioita kapasiteetin kasvun vaikutuksista hiililaitoksen raaka-ainetarpeeseen ja sen vaikutuksiin uusien turvekenttien avaamiseen ja edelleen vaikutuksiin ilmastopäästöihin ja vaikutuksiin luonnon monimuotoisuuteen ja niiden alapuolisten vesimuodostumien ekologiseen tilaan turvetuotannon laajetessa uusille suoalueille.

ELY-keskus on antanut YVA-menettelyn tarpeesta lausunnon aktiivihiililaitoksen nykyisen ympäristöluvan mukaisen toimintamitoituksen perusteella 2.12.2016. Lausunnon mukaan YVA-menettely ei ollut tarpeen ja sen perusteena on ollut se, että suunniteltu laitoksen tuotanto pystytään toteuttamaan pitkälti turvautumalla Ilomantsissa oleviin, jo turvetuotannon piirissä oleviin nostoihin ja joista pääosan ympäristövaikutukset on arvioitu erillisessä YVA-menettelyssä. Lausunnon mukaan luonnonvarojen käytön osalta hanke lisää alueella jo turvetuotannossa olevilta tuotantoalueilta nostettavan turpeen määrää.

Toimintavolyymien yli kaksinkertaistuessa laajennuksen YVA-tarvetta arvioitaessa olisi tullut tarkastella myös raaka-ainetarpeen kasvu ja sen vaikutukset ilmastopäästöihin, luonnon monimuotoisuuteen ja vesimuodostumien ekologiseen tilaan. Nyt arvioita ei ole tehty lainkaan, vaikka aikaisempi ELY-keskuksen lausunto on perustunut siihen, että raaka-ainehankinta lisää nostomääriä jo avatuilla kentillä, ei uusilla kentillä. Laajennussuunnitelman toteutuessa tämä lähtötilanne muuttuu oleellisesti.

Hakemusasiakirjoista ei selkeästi ilmene, kuinka paljon nostopinta-alaa tarvitaan hiililaitoksen ensimmäisen ja toisen vaiheen tarpeisiin niiden koko elinkaaren aikana. Tähän voi vaikuttaa muun muassa eri nostoalueiden laadullinen soveltuvuus hiilituotantoon. Nämä seikat ja niistä aiheutuvat vaikutukset nostoalueiden hiilensidonnan loppumiseen sekä suoluonnon monimuotoisuuden ja vesien tilan heikkenemiseen tulisivat esille ympäristövaikutusten arvioinnissa.

Lupakäsittelyn aikana on ollut tiedossa, että Pohjois-Karjalan maakuntakaavan 2040 1-vaiheen kaavaluonnoksessa oli esitetty 39 uutta turvetuotantoaluetta, yhteispinta-alaltaan vajaa 8 000 hehtaaria. Kaavaluonnoksesta saatujen muistutusten perusteella ehdotusvaiheessa varausalueista on poistettu kymmenen kohdetta. Kaavaselostuksessa tuodaan esille, että mahdollisuus hakea ja saada ympäristölupa turvetuotannolle myös maakuntakaavan tu-merkintöjen ulkopuolisille alueille. Muutoksenhakijan mukaan tällä viitataan poistettuihin kohteisiin, erityisesti Ilomantsin laajaan Koivu- ja Ruosmesuon aluekokonaisuuteen. Aluekokonaisuuden viimeisin ympäristölupahakemus on hylätty Itä-Suomen aluehallintoviraston päätöksellä nro 2/2015/1. Päätöksessä turvetuotannon on katsottu merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden perusteella tuotantoalueeseen rajoittuva Koitajoen Natura-alue on sisällytetty Natura 2000 -ohjelmaan. Kaavaehdotuksessa on arvioitu hankkeiden vesistövaikutuksia (29 kohdetta) ja vaikutuksia luonnon monimuotoisuuteen (6 kohdetta) lähinnä olemassa olevien tietojen ja karttatarkastelujen perusteella.

Aktiivihiililaitoksen kapasiteetin kasvattamisen vaikutusten arvioinnissa on kyse YVA-lain liitteen 2 kohdassa c) tarkoitetuista hankkeen ominaisuuksista. Tätä ei ole otettu esille ELY-keskuksen lausunnossa. ELY-keskuksen päätöksestä ei myöskään ilmene, että se olisi annettu tiedoksi YVA-lain 13 §:n 2 momentissa edellytetyllä tavalla.

Aktiivihiililaitoksen laajentamisen vaikutuksia suoriin ja välillisiin ilmastopäästöihin ei ole ympäristölupapäätöksessä ollut mahdollisuuksia arvioida, vaikka laitoksen laajennus lisäisi huomattavasti turpeen käyttöä. Olemassa olevat nostoalueet Ilomantsissa eivät riittäisi ja tällä olisi merkittäviä vaikutuksia uusien turpeen nostoalueiden ilmastopäästöinä sekä luonnon monimuotoisuuden ja vesien ekologisen tilan heikkenemisenä. Kun hankkeen YVA-lain mukaista vaikutusarviointia ei ole tehty, ei aluehallintovirastolla ole ollut mahdollisuutta arvioida ympäristönsuojelulain 1 §:ssä esitettyjen tavoitteiden toteutumista käsitellessään hakemusta Ilomantsin hiililaitoksen toiminnan olennaisesta muuttamiseksi.

Toiminnan aloittaminen ennen lainvoimaista päätöstä tekisi muutoksenhaun hyödyttömäksi.

Valituksen liitteessä muutoksenhakija on todennut muun ohella, että ELY-keskuksen päätös poikkeaa yhteysviranomaisen aiemmin tehdystä päätöksestä hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnin osalta. Lisäksi YVA-menettelyn yhteydessä tulee yhtenä vaihtoehtona tarkastella aktiivihiilen valmistuksessa vaihtoehtoisia raaka-ainemateriaaleja. Muutoksenhakija on myös tuonut esiin hiililaitoksen raaka-ainetuotantoon soveltuvien suoalueiden luontotyyppien ja -lajien uhanalaisuuteen vaikuttavia tekijöitä ja niiden mahdollisen turvetuotannon vesistövaikutuksia.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Neova Oy on täytäntöönpanon kieltämistä koskevan vaatimuksen osalta antamassaan vastineessa vaatinut, että valitus ja täytäntöönpanon kieltoa koskeva vaatimus hylätään. Lisäksi yhtiö on vaatinut, että muutoksenhakija veloitetaan korvaamaan yhtiön oikeudenkäyntikulut hallinto-oikeudessa 1 500 euroa laillisine viivästyskorkeineen.

Itä-Suomen aluehallintovirasto on todennut, ettei se lausu valituksesta. Aluehallintovirasto on viitannut päätöksessään nro 106/2021 antamaansa vastaukseen muistutuksen tehneille.

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualue (jäljempänä ELY-keskus) on vastineessaan viitannut Ilomantsin hiililaitoksen YVA-menettelyn soveltamisen tarvetta koskevaan päätökseensä 2.12.2016 ja lausuntoonsa 8.1.2021 ja todennut, ettei valituksessa ole tuotu esiin sellaisia seikkoja, joiden perusteella ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisen harkinta tulisi tehdä uudelleen tai joiden perusteella muutoksenhaun alainen päätös olisi kumottava. ELY-keskus on muun ohella katsonut, että Ilomantsin

hiililaitoshanke ei ole YVA-lain liitteen 1 hankeluettelon mukainen hanke. Toiminnanharjoittaja on verrannut hanketta YVA-lain liitteen 1 hankeluettelon kohdan 6 b) laitoksiin, jotka kaasuttavat tai nesteyttävät öljyliusketta, kivihiiltä tai turvetta vähintään 500 tonnia päivässä ja joihin tulee aina soveltaa YVA-menettelyä. Valituksenalaisessa päätöksessä turpeen arvioitu käyttömäärä laitoksella on 140 000 tonnia vuodessa eli keskimäärin noin 384 tonnia päivässä. Tämän mukaisesti turpeen käyttömäärä luvanmukaisessa toiminnassa jää selvästi alle sellaisen turpeen käyttömäärän raja-arvon, jolla on YVA-lain liitteen 1 kohdassa 6 b) katsottu olevan hankeluettelon hankkeisiin verrattavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

ELY-keskus on tässä osin tulkinnanvaraisessa tilanteessa toiminnanharjoittajan pyynnöstä ratkaissut YVA-menettelyn tarpeen kyseessä olevassa hankkeessa ensin 2.12.2016 harkinnanvaraista YVA-menettelyn soveltamista koskevalla päätöksellä ja myöhemmin uudelleen lausunnolla 8.1.2021. ELY-keskus on antanut päätöksessään ja lausunnossaan painoarvoa YVA-lain liitteen 6 b) hanketyypille, mutta se on myös käynyt läpi YVA-lainsäädäntöön kirjatut lain 3 §:n 3 momentin mukaiset tapauskohtaisen päätöksenteon harkintakriteerit.

ELY-keskuksen päätöksen 2.12.2016 mukaan hankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Päätöksen mukaan Ilomantsin hiililaitoksella arvioitiin käytettävän pääraaka-aineenaan kosteudeltaan 50 % jyrshinturvetta 164 000 tonnia vuodessa, kun valituksen alaisen ympäristölupapäätöksen mukaan jyrshinturpeen arvioitu käyttö laitoksella 140 000 tonnia vuodessa. Nyt valituksen alainen Ilomantsin hiililaitoksen laajennushanke on raaka-aineen tarpeeltaan (jyrshinturve) ELY-keskuksen 2.12.2016 YVA-menettelyn soveltamisen tarvetta koskevassa päätöksessä tarkasteltua hanketta pienempi.

ELY-keskus on lausunnollaan 8.1.2021 uudelleen todennut, etteivät aktiivihiilitehtaan laajennushankkeessa esitetyt muutoksen ole laadultaan tai laajuudeltaan sellaisia, että niiden johdosta hankkeeseen tulisi soveltaa YVA-menettelyä mainitun lain 3 §:n 1 tai 2 momentin perusteella. Tässä lausunnossa tarkastellussa kapasiteetiltaan suurennettavan tuotantolaitoksen pääraaka-aineena oli edelleen jyrshinturpeesta valmistettu turvepelletti, tosin muutkin raaka-aineet olivat mahdollisia. Jyrshinturvetta arvioitiin käytettävän pelletin valmistukseen noin 140 000 tonnia (kosteus 50 %) eli vähemmän kuin jo aikaisemmin YVA-päätöksellä 2.12.2016 ratkaistussa hankkeessa.

ELY-keskuksen tiedossa ei ole turvetuotantohankkeita, joiden voitaisiin tulkita olevan keskeisiä ja liittyvän erottamattomasti hiililaitoshankkeeseen siten, että näitä tulisi tarkastella liitännäishankkeina hankekokonaisuutena yhdessä. Yhteisvaikutuksia tarkastellaan YVA-menettelyn soveltamisen harkinnassa YVA-lain liitteen 2 kohdan 1 b) mukaan vain muiden olemassa olevien ja/tai hyväksytyjen hankkeiden kanssa, eli tarkastelua ei voida ulottaa joskus myöhemmin mahdollisesti YVA-menettelyyn ja sen jälkeen vasta luvitukseen tuleviin turvetuotannon hankkeisiin.

Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen on ilmoittanut, ettei se anna asiassa vastinetta.

Ilomantsin kunnan terveydensuojeluviranomainen on ilmoittanut, ettei se anna asiassa vastinetta.

Neova Oy on vastineessaan uudistanut täytöntöönpanon kieltämistä koskevan vaatimuksen osalta antamassaan vastineessa esitetyn.

Ympäristönsuojelulain 1 §:ssä asetetut tavoitteet eivät ole lupaharkinnan suorittamisessa huomioitavia seikkoja. Harkinnanvaraisen ympäristövaikutusten arvioinnin yksittäiseen hankkeeseen soveltamisen perusteista säädetään YVA-laissa. Valituksessa on käsitelty laitoksen lisääntyviä ja mahdollisesti perustettavista uusista turvetuotantoalueista aiheutuvia ilmastopäästöjä YVA-lain 1 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuina yhteisvaikutuksina. Harkinnanvaraisen ympäristövaikutusten arviointimenettelyn perusteista on säädetty YVA-lain liitteessä 2. Hankkeesta aiheutuvat ilmastopäästöt eivät sisälly liitteessä mainittuihin tekijöihin. Laitos ei sijoitu minkään olemassa olevan tai suunnitteilla olevan turvetuotantoalueen yhteyteen tai läheisyyteen, sillä tavoin, että YVA-laissa tarkoitettuja yhteisvaikutuksia voisi aiheutua.

Näkemyks, jonka mukaan hankkeen ominaisuutena on luonnonvarojen ja erityisesti maan, maaperän, veden ja luonnon monimuotoisuuden käyttö, on virheellinen, eikä se perustu lakiin. Aktiivihilituotannossa tarvittava raaka-aine järjestetään perustamalla soveltuvalle suoalueelle turvetuotantoalue ja tuottamalla siihen sisältyviä turvevaroja raaka-aineeksi sekä jatkojalostamalla raaka-aine (jyrsinpoltturpeen omaisena tuotettu turve) erillisessä laitoksessa turvepelletiksi. Turvetuotanto on ympäristönsuojelulaissa luvan varaiseksi säädettyä toimintaa ja hanke, johon itsessään sovelletaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä joko pakollisena tai yksittäistapauksessa harkinnanvaraisesti. Turvetuotannon ympäristövaikutukset selvitetään ja käsitellään valituksenalaisen hankkeen lupamenettelyyn nähden erillisissä menettelyissä. Aktiivihiihen tuotanto on ympäristönsuojelulain ja YVA-lain hankeluetteloissa luokiteltu oma hankkeensa.

ELY-keskukseen lausuntoon tai valituksenalaiseen päätökseen ei sisälly valituksessa tarkoitettuja virheellisyyksiä, eikä yhtiön tiedossa ole, että ELY-keskus olisi menetellyt YVA-lain 2 luvun 13 §:n vastaisesti päätöksensä 8.1.2021 antamisessa. Luvan myöntämisen oikeudelliset edellytykset ovat täyttyneet.

Neova Oy on toimittanut täydennyksen vastineeseen. Yhtiö on todennut muun ohella, että jyrsinturpeen arvioitu käyttömäärä laitoksella on 140 000 tonnia (kosteus 50 %) vuodessa ja keskimäärin 384 tonnia päivässä. Pakollisen YVA-menettelyn raja on 500 tonnia päivässä, jonka alle laajennettava tuotanto huomattavissa määrin jää. Aktiivihiihen valmistuksessa käytettävää turvemäärää ei ole kirjattu tai yksilöity hakemukseen tai päätökseen, vaan päätökseen kirjatun määrän voidaan katsoa kuvaavan turvepelletin valmistusta

pellettitehtaalla, ei valmistettavan pelletin käyttöä mahdollisissa eri käyttökohteissa.

Aktiivihiiilen valmistuksessa käytettävä raaka-aine on turvepelletti, ei jyrsinpolttoturve, joka taas on raaka-aineena turvepelletin valmistuksessa. Niissä on painoero johtuen eroista aineistiheydessä ja kosteudessa. Sekä pakollista että harkinnanvaraista YVA-menettelyä koskevan säännöksen katsotaan tarkoittavan aktiivihiiilen valmistuksessa raaka-aineena turvepellettiä. Turvepelletin teollinen tuotanto ei ole ympäristöluvanvaraista, koska valmistuksesta ei katsota aiheutuvan sanottavia ympäristövaikutuksia.

Selvennyksenä raaka-ainetietoon yhtiö on esittänyt, että aktiivihiiilen valmistuksessa tehtaalla kaikkinsa käytettäisiin vuodessa 75 000 tonnia turvepellettiä, jonka kosteusprosentti on noin 10. Käytettävä määrä on 205 tonnia päivässä, mikä on alle puolet (40 %) pakollisen YVA-menettelyn rajasta. Toiminnan laajentaminen tarkoittaa, että turvepellettiraaka-aineen käyttömäärä noin kaksinkertaistuisi aiemmin voimassa olleen luvan mukaisesta tuotannosta ollen yhteensäkin alle puolet pakollisesta YVA-rajasta. Kysymys ei ole merkittävästä muutoksesta tuotannossa ja sen ympäristövaikutuksissa, kun asiaa tarkastellaan suhteessa pakollisen YVA-menettelyn rajan suuruiseen raaka-ainekäyttöön ja sen mukaiseen tuotantoon sekä volyymiltään sellaisesta tuotannosta aiheutuviin ympäristövaikutuksiin.

Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan piiri ry on vastaselityksessään esittänyt muun ohella, että ELY-keskus on vastineessaan korostanut kyseessä olevan hankkeen vertailua YVA-menettelyn tapauskohtaisessa soveltamisharkinnassa YVA-lain hankeluettelon hankkeisiin. Vertailua on tehty vain itse hiililaitoksen osalta, jossa toiminnanharjoittaja on verrannut hanketta YVA-lain liitteen 1 hankeluettelon kohdan 6b laitoksiin, jotka kaasuttavat tai nesteyttävät öljyliusketta, kivihiiltä tai turvetta vähintään 500 tonnia päivässä ja joihin tulee aina soveltaa YVA-menettelyä.

ELY-keskuksen tulkinta siitä, että biohiililaitoksen YVA-tarpeen arvioinnissa ei tule ottaa huomioon tehtaan koko elinkaarensa aikana tarvitseman raaka-aineen (biohiilen valmistukseen soveltuva turve ja tehtaan energiantuotantoon käyttämä polttoturve) hankitaan ja sen vaikutuksia muun muassa ilmasto-, vesiensuojelu- ja luontovaikutusten näkökulmasta, vaan pelkästään tiedossa olevat turpeennoston YVA- ja ympäristölupahankkeet, on väärä. Raaka-ainehankinnan mahdollisuuksien ja vaikutusten tarkastelu ei YVA-prosessin tarveharkinnassa rajoitu vain hankkeen kanssa samanaikaisesti vireillä oleviin ja jo toteutuneisiin YVA- tai ympäristölupahankkeisiin.

Muutoksenhakija on valituksessaan viitannut YVA-lain 3 §:n 3 momentissa esitettyihin seikkoihin, jotka on otettava huomioon päätettäessä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen. Biohiililaitoksen elinkaari on pitkä eli yli 30 vuotta. Tämä tarkoittaa sitä, että raaka-ainehankintaan eivät riitä käytössä olevat ja ensi vaiheessa luvitettavat nostoalueet, vaan tarvitaan niiden ehtyessä vähintään vastaava määrä uutta nostopinta-alaa. Laitoksen raaka-aineen riittävyyden ja sen noston ympäristövaikutusten tarkastelu on oleellinen

seikka, joka olisi tullut ottaa huomioon harkinnassa YVA-menettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa.

Biohiililaitoksen raaka-ainetarve voidaan YVA-tarvetta arvioidessa rinnastaa sellutehtaan puuraaka-ainetarpeeseen. Sellutehtaiden YVA-prosesseissa tehtaiden raaka-aineiden saantimahdollisuudet ja niiden riittävyys sekä vaikutukset muu muassa metsäluonnon monimuotoisuuteen ovat olleet keskeisesti esillä YVA-raporteissa. Myös kaivannaisteollisuuden osalta Karjalan kultalinjan (Ilomantsi, Pohjois-Karjala) YVA-menettelyssä ympäristövaikutuksia (yhteisvaikutuksia) on arvioitu niidenkin avolouhosten osalta, jotka avataan vasta tulevaisuudessa. YVA käsittää siis hankkeen vaikutusten monipuolisen ja kattavan tarkastelun eli paljon laajemmin kuin mitä ympäristönsuojelulain mukaisessa lupaprosessissa tulee esille.

Harkinnanvarainen ympäristövaikutusten arviointi on korostetusti suuren biohiililaitoksen kohdalla erityisen perustelua, koska toiminta eli teollinen biohiilen valmistus on uusi toimiala. Biohiilen valmistus vaatii raaka-aineena käytettävältä turpeelta erityisominaisuuksia muun muassa tuhka- ja kuitupitoisuuden suhteen, jolloin läheskään kaikki suot ja suon turvekerroksen kaikki osat eivät sovellu biohiilen valmistukseen. Näin ollen raaka-aineen saatavuus on keskeinen seikka tämän tyyppisessä toiminnassa. YVA-menettelyssä olisi selvitetty eri vaihtoehtojen vaikutukset toimintaan, sen päästöihin ja erityisesti turvevarojen riittävyyteen, kun otetaan huomioon myös monilta osin uhanalaisen suoluonnon monimuotoisuuden säilyttäminen, vesien ekologisen tilan säilyttäminen hyvänä sekä hyvää huonommassa tilassa olevien vesimuodostumien hyvän ekologisen tilan saavuttaminen ja turpeennoston ilmastovaikutukset. Muutoksenhakija on viitannut toiminnanharjoittajan julkisuudessa antamaan lausuntoon siitä, että se nostaa aktiivihiihden raaka-aineena käytettävän turpeen tarkoin valituilta soilta Pohjois-Karjalassa ja Etelä-Pohjanmaalla.

Merkittävä osa hiilitehtaan ympäristövaikutuksista on jäänyt huomioimatta harkittaessa YVA-menettelyn soveltamisen tarpeellisuutta. Nyt käsiteltävä hiilitehtaan ympäristölupa yli kaksinkertaistaa tuotannon ja turvetuotantoa varten maakuntakaavan 2040 1-vaihekaavaluonnokseen (jatkossa vaihekaava) oli varattu 39 uutta turvetuotantoaluetta ja varsinaiseen vaihekaavaehdotukseen 29 turvetuotantoaluetta. Vaihekaavaselostuksessa on todettu, että myös näille vaihekaavaehdotusvaiheessa poistetuille suoalueille voidaan hakea ympäristölupaa turvetuotannolle. Siten se, että hiililaitoksen vuosittain käyttämä jyrshinturpeen määrä on hankkeen laajentamisen hakemuksessa pienentynyt aiemman päätöksen 164 000 tonnista 140 000 tonniin ei ole ydinkysymys hankkeen ympäristövaikutusten arvioinnissa, vaan se, että laajennuksen vuoksi tarvitaan uusia tuotantoalueita, joilla turvetuotanto jatkuisi vuosikymmeniä.

Vaihekaavassa esitetyt suot on merkitty hiililaitoksen toiminnan varmistamiseksi ja on esitetty, että nämä uudet tuotantoalueet ovat hiilitehtaan tuotannon laajentamisen edellytys. Turvetuotantoalueet on esitetty GTK:n selvityksessä (GTK/608/03.02/2020). Selvityksen lähtökohtana on ollut pääasiassa hiililaitoksen raaka-aineen laadulliset ominaisuudet.

Ympäristövaikutuksia on käsitelty lähinnä yleisellä tasolla ja olemassa olevia aineistoja hyödyntämättä. Lausunnoissaan kaavaluonnoksesta- ja ehdotuksesta ELY-keskus on tuonut esille hiilitehtaan raaka-ainevarannoksi vaihekaavaan esitettyjen uusien turvetuotantoalueiden ympäristövaikutusten puutteelliset arvioinnit ja niihin liittyvät epävarmuustekijät. Lisäksi ELY-keskus on tuonut esiin turvetuotantoalueiden vesistövaikutuksiin, luonnon monimuotoisuuteen kohdistuviin vaikutuksiin sekä ilmastonmuutokseen liittyviin vaikutuksiin liittyviä näkökohtia.

Vaihekaavaehdotuksessa esitetyt uudet turvetuotantoalueet ja niiden yhteys hiililaitokseen ovat olleet ELY-keskuksen tiedossa. Tiedossa on ollut myös alueiden käyttöönottoon liittyvät ympäristövaikutusten arviointien puutteet ja heikkoudet. Nämä kaikki tekijät olisi tullut huomioida harkittaessa YVA-menettelyn soveltamista hiililaitoshankkeeseen.

Ilomantsin hiililaitos on Suomessa uutta tekniikkaa soveltavaa toimintaa, jonka raaka-aine- ja energiahuolto kohdistuu pitkäaikaisesti hyvin laajalle suopinta-alalle. Etenkin toiminnan laajetessa alkuperäisestä mitoituksestaan noin kaksinkertaiseksi hankkeen ympäristövaikutusten arviointi olisi tullut tehdä YVA-menettelyssä. ELY-keskuksen menettely, jossa se on hankkeen ensivaiheessa antanut toiminnanharjoittajalle YVA-lain 13 §:ssä tarkoitetun päätöksen ja hankkeen laajentuessa mittakaavaltaan kaksinkertaiseksi antanut vain lausunnon, ei ole looginen eikä vastaa hyvän hallintomenettelyn vaatimuksia.

Muutoksenhakija on pyytänyt hallinto-oikeutta selventämään hiililaitoksen käyttämän raaka-aineen kokonaismäärää suunnitellun laajennuksen jälkeen. Toiminnanharjoittaja on vastineessaan ilmoittanut turvapellettien määrän olevan 75 000 tonnia vuodessa. Vastineessa on kuitenkin todettu, että toiminnan laajentaminen käytännössä tarkoittaisi, että raaka-aineen turvapellettikäyttömäärä noin kaksinkertaistuisi toiminnalla olevan aiemman luvan mukaisesta tuotannosta. Jos 75 000 tonnin pellettimäärä edellyttää 140 000 tonnin jysinturvemäärää, tarkoittaisi sen kaksinkertaistaminen 280 000 tonnin jysinturvemäärää. Hiililaitoksen energiantuotannon ja lopputuotteiden osuudet tulisi esittää selkeästi, koska pääosa hiililaitoksen tarvitsemasta turpeesta käytetään hiililaitoksen energian tuotantoon.

Oikeudenkäyntikulujen korvausvaatimus on perusteeton. Vastineen laatiminen ei ole vaatinut yhtiöltä erityistoimia, eikä yhtiö ole esittänyt muutakaan perustetta vaatimukselleen.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Hallinto-oikeus hylkää valituksen.
2. Hallinto-oikeus hylkää Neova Oy:n oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskevan vaatimuksen.

Perustelut

1. Pääasia

Sovellettavat oikeusohjeet

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 §:n 1 momentin mukaan tätä lakia ja ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä arvioitavat hankkeet ja niiden muutokset luetellaan liitteessä 1.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain liitteen 1 kohdan 6 alakohdan b mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan laitoksiin, jotka kaasuttavat tai nesteyttävät öljyliusketta, kivihiiltä tai turvetta vähintään 500 tonnia päivässä.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 3 §:n 2 momentin mukaan arviointimenettelyä sovelletaan lisäksi yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muuhunkin kuin 1 momentissa tarkoitettuun muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Pykälän 3 momentin mukaan päätettäessä arviointimenettelyn soveltamisesta yksittäistapauksessa on sen lisäksi, mitä 2 momentissa säädetään, otettava huomioon hankkeen ominaisuudet ja sijainti sekä vaikutusten luonne. Päätöksenteon perustana olevista tekijöistä säädetään liitteessä 2. Hankkeen ominaisuuksista, sijainnista ja sen vaikutusten luonteesta voidaan antaa tarkempia säännöksiä valtioneuvoston asetuksella.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain liitteessä 2 on mainittu lain 3 §:n 3 momentissa tarkoitetut tekijät, joita käytetään päätettäessä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen ja lueteltu niitä tekijöitä, joita on erityisesti otettava huomioon, kun tarkastellaan hankkeen ominaisuuksia, hankkeen vaikutusalueella olevan ympäristön herkkyyttä ja hankkeen todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia. Hankkeen ominaisuuksia on tarkasteltava ottaen huomioon erityisesti muiden muassa luonnonvarojen, erityisesti maan, maaperän, veden ja luonnon monimuotoisuuden, käyttö.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 11 §:n 1 momentin mukaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus tekee päätöksen arviointimenettelyn soveltamisesta 3 §:n 2 momentissa tarkoitettuun hankkeeseen.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain 34 §:n 2 momentin mukaan se, jolla muutoin on oikeus hakea lupapäätökseen muutosta valittamalla, voi valituksessaan vedota siihen, ettei ympäristövaikutusten

arviointimenettelyä ole suoritettu tai se on suoritettu olennaisilta osiltaan puutteellisesti.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 1 momentin mukaan lupaviranomaisen on tutkittava ympäristöluvan myöntämisen edellytykset ja otettava huomioon asiassa annetut lausunnot ja tehdyt muistutukset ja mielipiteet. Lupaviranomaisen on muutoinkin otettava huomioon, mitä yleisen ja yksityisen edun turvaamiseksi säädetään.

Pykälän 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää tämän lain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Pykälän 4 momentin mukaan toiminnan olennaista muuttamista koskeva lupahakemus on ratkaistava siten, että harkinta kattaa ne toiminnan osat, joihin olennainen muutos voi vaikuttaa ja ne ympäristöön kohdistuvat vaikutukset ja riskit, joita muutos voi aiheuttaa.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa: 1) terveyshaittaa; 2) merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa; 3) 16–18 §:ssä kiellettyä seurausta; 4) erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella; 5) eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n 1 momentissa tarkoitettua kohtuutonta rasisitusta; 6) olennaista heikennystä edellytyksiin harjoittaa saamelaisten kotiseutualueella perinteisiä saamelaiselinkeinoja tai muutoin ylläpitää ja kehittää saamelaiskulttuuria taikka olennaista heikennystä kolttien elinolosuhteisiin tai mahdollisuuksiin harjoittaa kolttalaissa tarkoitettuja luontaiselinkeinoja koltta-alueella.

Asiassa saatu selvitys

Neova Oy on hakenut ympäristölupaa Ilomantsin aktiivihiilitehtaan toiminnan olennaiseen muuttamiseen ympäristönsuojelulain 29 §:n nojalla. Olennainen muutos koskee toisen aktiivihiilen tuotantolinjan rakentamista. Laajennuksen myötä laitoksen tuotantokapasiteetti nousee 5 000 tonnista 12 000 tonniin aktiivihiiltä vuodessa.

Laitoksella valmistetaan aktiivihiiltä turpeesta ja mahdollisesti myös muista biomassoista kuten hake ja sahanpuru. Laitoksen pääraaka-aine on jyrshinturpeesta valmistettu pelletti, jota valmistetaan viereisessä pellettitehtaassa. Neova Oy:n pellettitehtaan lisäksi alueella toimii pienvoimalaitos. Laajennus liitetään nykyiseen aktiivihiilitehtaaseen, pellettitehtaaseen ja voimalaitokseen apujärjestelmineen.

Hakemuksen mukaan jyrshinturpe toimitetaan nykyiselle pellettitehtaalle

läheisiltä turvetuotantoalueilta. Turpeen koostumus vaihtelee jonkin verran hankinta-alueen mukaan. Hiilituotteiden valmistuksessa turpeelta edellytetään matalaa tuhkapitoisuutta sekä korkeaa hiilipitoisuutta. Jyrsinturvetta käytetään pelletin valmistukseen noin 140 000 tonnia (kosteus 50 %) vuodessa. Tästä valmistetaan noin 75 000 tonnia turvepellettiä (kosteus 10 %).

Pohjois-Karjalan ELY-keskus on päätöksellään 2.12.2016 (POKELY/1006/2016) päättänyt ympäristövaikutusten arvioinnista annetun lain 6 §:n (468/1994) perusteella, että Vapo Oy:n (nykyisin Neova Oy) alkuperäiseen Ilomantsin aktiivihiilitehdashankkeeseen ei sovelleta ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. ELY-keskuksen lausunnon 8.1.2021 (POKELY/1134/2020) mukaan nyt kysymyksessä olevassa aktiivihiilitehtaan laajennushankkeessa esitetyt muutokset eivät ole laadultaan tai laajuudeltaan sellaisia, että niiden johdosta hankkeeseen tulisi soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä annetun lain mukaista tapauskohtaista arviointimenettelyä.

Oikeudellinen arviointi

Asiassa on muutoksenhakijan valituksen johdosta ratkaistavana kysymys siitä, olisiko Neova Oy:n aktiivihiilitehtaan ympäristöluvan muuttamiseen tullut soveltaa harkinnanvaraista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä erityisesti laitoksen raaka-ainehankinnan välillisten vaikutusten arvioimiseksi ja onko valituksenalainen päätös tämän johdosta kumottava.

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-lain) 3 §:n 2 momentin mukaan ympäristövaikutusten arviointimenettelyä sovelletaan yksittäistapauksessa sellaiseen hankkeeseen tai jo toteutetun hankkeen muutokseen, joka todennäköisesti aiheuttaa laadultaan ja laajuudeltaan, myös eri hankkeiden yhteisvaikutukset huomioon ottaen, pykälän 1 momentissa tarkoitettujen hankkeiden vaikutuksiin rinnastettavia merkittäviä ympäristövaikutuksia.

Kyseisen pykälän yksityiskohtaisten perustelujen (HE 259/2016 vp.) mukaan momentin tarkoituksena ei ole alentaa arviointikynnystä, vaan ainoastaan mahdollistaa arvioinnin edellyttäminen myös muissa kuin lain liitteessä 1 mainituissa hankkeissa, jos ne täyttävät asetetut edellytykset.

Nyt kyseessä oleva ympäristölupahakemus on koskenut aktiivihiililaitoksen toiminnan olennaista muuttamista toisen tuotantolinjan rakentamiseksi. Hakemuksen mukaan tehtaan raaka-aineena käytetään jyrsinturpeesta valmistettua pellettiä, jota tuotetaan luvan saajan pellettitehtaalla. Muutoksen myötä hiililaitoksen tuotantokapasiteetti nousee 5 000 tonnista 12 000 tonniin aktiivihiiltä vuodessa, mihin käytetään raaka-aineena 75 000 tonnia pellettejä vuodessa. Pellettien tuotantoon on arvioitu tarvittavan turveraaka-ainetta 140 000 tonnia vuodessa eli noin 384 tonnia päivässä.

Hallinto-oikeus toteaa, että hakemuksessa kuvattu toiminta ei ole YVA-lain lain 3 §:n 1 momentin tarkoittama ympäristövaikutusten arviointimenettelyssä

arvioitava hanke. Näin ollen kyseeseen voi tulla vain YVA-lain 3 §:n 2 momentissa tarkoitettu yksittäistapauksessa sovellettava niin sanottu harkinnanvarainen ympäristövaikutusten arviointimenettely.

Ympäristölupamenettelyssä käsitellään hakemuksen mukaisesta toiminnasta aiheutuvia vaikutuksia ja lupaharkinnassa otetaan huomioon ensisijaisesti luvan kohteena olevasta toiminnasta aiheutuva ympäristön pilaantumisen vaara. Muusta toiminnasta aiheutuvia päästöjä voidaan yhteisvaikutuksina ottaa huomioon silloin, kun ne kohdistuvat hankkeen välittömien päästöjen vaikutusalueelle. Hakemusvaiheessa ei ole ollut tiedossa turvetuotantoalueiden täsmällinen sijoittuminen. Hakemuksessa tarkoitettu aktiivihiihlaitos ei myöskään sijaitse olemassa olevien tai suunnitteilla olevien turvetuotantoalueiden yhteydessä sillä tavoin, että ympäristönsuojelulaissa tai YVA-laissa tarkoitettuja yhteisvaikutuksia voisi aiheutua.

Toisen aktiivihiihtuotantolinjan rakentaminen on hanke, joka edellyttää turpeennoston lisäämistä tuotannon laajentuessa. Siten lisääntyvää turpeen käytön tarvetta YVA-lain liitteen 2 kohdan 1 c mukaisesti voidaan pitää hankkeen ominaisuutena, jota tulee tarkastella arvioitaessa YVA-menettelyn soveltamista yksittäistapauksessa. Asiassa tulee kuitenkin ottaa huomioon edellä mainittu hankealueen ja sen raaka-ainehankinta-alueiden vaikutusalueista sekä se, että turvetuotanto on ympäristönsuojelulain liitteen 1 taulukon 2 kohdan 7 d) nojalla ympäristöluvanvaraista toimintaa, johon YVA-lain 3 §:n 1 momentin ja liitteen 1 hankeluettelon kohdan 2 alakohdan e nojalla sovelletaan YVA-menettelyä pinta-alan ylittäessä 150 hehtaaria. Turvetuotannon ympäristövaikutukset mukaan lukien vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja kuivatusvesien vaikutukset vastaanottaviin vesistöihin tulevat siten huomioon otetuiksi tuotantoaluekohtaisessa lupaharkinnassa ja mahdollisen YVA-menettelyn yhteydessä myös YVA-lain tarkoittamassa laajuudessa. Kun lisäksi otetaan huomioon, että Pohjois-Karjalan maakuntakaavan 2040 1. vaihekaavan kaavaselostuksessa sekä turvetuotantoon soveltuvat alueet että suojeltavat suoalueet on osoitettu, ja kaavoituksen yhteydessä myös turvetuotannon ympäristövaikutuksia on arvioitu, ei nyt käsillä olevaan aktiivihiihlaitoksen laajentamista koskevaan hankkeeseen tule soveltaa YVA-menettelyä myöskään YVA-lain liitteen 2 mukaisesti hankkeen ominaisuutena kohdassa c) mainitun luonnonvarojen käytön kannalta. Ilmastovaikutukset eivät sisälly YVA-lain liitteessä 2 mainittuihin tekijöihin, joita käytetään päätettäessä ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta.

Kun otetaan huomioon edellä esitetty sekä asiakirjoihin sisältyvä selvitys, hallinto-oikeus katsoo, että hanketta ei voida pitää ominaisuuksiltaan tai sijainniltaan eikä myöskään vaikutusten luonteen osalta sellaisena, että siihen olisi tullut YVA-lain 3 §:n 2 momentin perusteella soveltaa tapauskohtaista ympäristövaikutusten arviointimenettelyä.

Pohjois-Karjalan ELY-keskus on 8.1.2021 antanut lausunnon yksittäistapauksessa sovellettavan ympäristövaikutusten arviointimenettelyn soveltamisesta nyt kysymyksessä olevaan aktiivihiihlitehtaan

laajennushankkeeseen sen sijaan, että se olisi tehnyt asiassa päätöksen YVA-lain mukaisesti. Kun otetaan huomioon YVA-lain 34 §:n 2 momentin tarkoitus mahdollistaa vetoaminen YVA:n puuttumiseen esimerkiksi ympäristölupapäätöksen muutoksenhaun yhteydessä, hallinto-oikeudessa on ensisijaisesti ratkaistavana kysymys siitä, olisiko asiassa tullut soveltaa ympäristövaikutusten arviointimenettelyä. Ottaen huomioon edellä mainitut säännökset ja perustelut sekä se, ettei ympäristövaikutusten arviointimenettely ole ollut kyseessä olevan hankkeen osalta tarpeen, ei päätöstä ole syytä kumota ELY-keskuksen YVA-harkintamenettelyynkään liittyvien seikkojen perusteella.

Näin ollen valituksenalaista ympäristölupapäätöstä ei ole kumottava, eikä asiaa ole tarpeen palauttaa uudelleen käsiteltäväksi ympäristövaikutusten arviointimenettelyn puuttumisen vuoksi. Asiassa ei ole ilmennyt perusteita täytäntöönpanon kieltämiselle.

2. Oikeudenkäyntikulut

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 95 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäynnin osapuoli on velvollinen korvaamaan toisen osapuolen oikeudenkäyntikulut kokonaan tai osaksi, jos erityisesti asiassa annettu ratkaisu huomioon ottaen on kohtuutonta, että tämä joutuu itse vastaamaan oikeudenkäyntikuluistaan.

Pykälän 2 momentin mukaan korvausvelvollisuuden kohtuullisuutta arvioitaessa voidaan lisäksi ottaa huomioon asian oikeudellinen epäselvyys, osapuolten toiminta ja asian merkitys asianosaisille.

Asian laatuun nähden ja kun otetaan huomioon edellä mainitut lainkohdat, ei ole kohtuutonta, että Neova Oy joutuu pitämään oikeudenkäyntikulut vahinkonaan.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Ilomantsin kunnanhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **11.12.2023**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet lainoppineet hallinto-oikeustuomarit Reko Vuotila ja Maria Vapaavuori sekä luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomarit Kirsti Poikonen ja Petri Hiltunen. Asian on esitellyt Maria Vapaavuori.

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu

Päätös ja maksu Suomen luonnonsuojeluliiton Pohjois-Karjalan piiri ry, oikeudenkäyntimaksu
260 euroa
*(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen
oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)*

Jäljennös maksutta

Neova Oy

Ilomantsin kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Ilomantsin kunnan terveydensuojeluviranomainen

Ilomantsin kunnanhallitus

Pohjois-Karjalan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
Ympäristö ja luonnonvarat

Itä-Suomen aluehallintovirasto,
Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

- Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava
- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
 - päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
 - peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
 - vaatimusten perustelut
 - mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite:	Korkein hallinto-oikeus PL 180, 00131 Helsinki
Sähköposti:	korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi
Käyntiosoite:	Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki
Puhelin:	029 56 40200
Faksi:	029 56 40382
Aukioloaika:	arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet#/>